

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS PRAVIENIŠKIŲ 2-AJĮ KALĖJIMĄ

2023-10-31 Nr. 4D-2023/1-820
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2023 m. rugpjūčio 8 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ojo kalėjimo (toliau – Pravieniškių 2-asis kalėjimas) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su teisės į trumpalaikę išvyką užtikrinimu ir skatinimo priemonių neskyrimu (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. 2023 m. liepos 5 d. raštu Pareiškėjas kreipėsi į bausmės atlikimo vietos administraciją, prašydamas suteikti trumpalaikę išvyką už kalėjimo ribų. Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija prašymo netenkino, motyvuodama, kad jis paskutinius tris mėnesius neužsiima darbine veikla.

2.2. 2023 metais Pareiškėjas tris kartus kreipėsi su prašymais įdarbinti, tačiau darbas jam nebuvo pasiūlytas. Įstaigos administracija tik 2023 m. liepos 14 d. pasiūlė užsiimti darbine veikla, Pareiškėjas su pasiūlymu sutiko.

2.3. Pareiškėjas yra nuteistųjų tarybos pirmininkas ir aktyviai užsiima šia veikla, todėl kreipėsi į administraciją, kad darbas nuteistųjų taryboje būtų prilygintas nuteistųjų darbinei veiklai, tačiau sulaukė neigiamo atsakymo.

2.4. Pareiškėjas kreipėsi į administraciją su prašymu skirti skatinimo priemonę, tačiau paskatintas nebuvo.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2023 m. rugpjūčio 31 d. raštu Nr. 4D-2023/1-820/3D-1809 kreipėsi į Lietuvos kalėjimų tarnybą (toliau – LKT) prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2023 m. rugsėjo 27 d. raštu Nr. 1S-5436 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. Pareiškėjas „Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) Pravieniškių 2-ojo kalėjimo (toliau – Pravieniškių 2-asis kalėjimas) viršininkui šiais metais pateikė šešis prašymus dėl trumpalaikės išvykos suteikimo už laisvės atėmimo vietos ribų [...]. Dėl trumpalaikės išvykos suteikimo Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui Pareiškėjas prašymus teikė 2023-04-05 (Nr. NPS-23-6316), 2023-05-05 (Nr. NPS-23-8547), 2023-06-05 (Nr. NPS-23-10819), 2023-07-05 (Nr. NPS-23-13343). Į šiuos prašymus

Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkas atitinkamai pateikė 2023-04-11 atsakymą Nr. SN-23-788, 2023-05-15 atsakymą Nr. SN-23-1130, 2023-06-19 atsakymą Nr. SN-23-1494, 2023-07-19 atsakymą Nr. SN-23-1790, visais atvejais nurodant, kad Pareiškėjui trumpalaikė išvyka nebus suteikta.

2023-08-03 nuteistasis pateikė prašymą Nr. NPS-23-15760 „Dėl trumpalaikės išvykos iš pataisos įstaigos“. Atsižvelgiant į prašymą bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – LR BVK) 68 straipsnio ir Laisvės atėmimo vietų įstaigos vidaus tvarkos taisyklėmis (toliau – Taisyklės) [...] Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininko 2023-08-14 sprendimu Nr. NĮ-23-1411 [...] Pareiškėjui buvo suteikta trumpalaikė išvyka į namus.

2023-09-08 Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkas, atsižvelgdamas į Pareiškėjo 2023-08-31 prašymą Nr. NPS-23-17682 bei vadovaudamasis LR BVK ir Taisyklių nuostatomis, priėmė sprendimą [...], kuriuo Pareiškėjui buvo suteikta trumpalaikė išvyka už laisvės atėmimo vietos ribų.

Pažymime, kad Pareiškėjas dėl trumpalaikės išvykos nesuteikimo 2023-07-31 su skundu Nr. 2G-1828 kreipėsi į LKT direktorių. LKT, išnagrinėjusi nuteistojo skundą (atsakymo Nr. 2S-1923 kopija pridedama) nustatė, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkas nepagrįstai neišleisdavo nuteistojo į trumpalaikę išvyką, nes laikotarpiu, kai Pareiškėjas nedirbo, nebuvo galimybės suteikti užimtumo darbine veikla. Atsižvelgiant į nuteistojo skundą ir skunde nurodytas aplinkybes, Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui buvo pateikta rekomendacija svarstant trumpalaikių išvykų suteikimo galimybę nuteistiesiems, atsižvelgti į LKT pateiktame atsakyme nurodytus argumentus.“

4.2. „LKT turimais duomenimis, Pareiškėjas dėl paskatinimo skyrimo nesikreipė. 2023-04-27 buvo pateiktas Pravieniškių 2-ojo kalėjimo Resocializacijos skyriaus specialistės tarnybinis pranešimas Nr. RV-23-3668 [...], tačiau Pravieniškių 2-ojo kalėjimo Patariamąsios komisijos nuteistųjų padėties pokyčių ir kitais klausimais (toliau – Komisija) posėdžio metu [...] buvo pateiktas siūlymas Pareiškėjo neskatinti. Atsižvelgiant Komisijos siūlymą Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkas priėmė sprendimą nuteistojo neskatinti, nes nebuvo nustatyta pažanga mažinant nusikalstamo elgesio riziką“.

4.3. „Nuteistasis 2023-04-17 dėl galimybės užsiimti darbine veikla Pravieniškių 2-ajame kalėjime kreipėsi su prašymu Nr. NPS-23-7188. 2023-04-19 LKT Darbinės veiklos organizavimo skyrius pateikė Pareiškėjui atsakymą Nr. SN-23-873, kuriuo informavo, kad šiuo metu Pravieniškių 2-ajame kalėjime nėra laisvų darbo vietų. 2023-04-23 Pareiškėjas dėl įdarbinimo ūkio skyriuje pateikė prašymą Nr. NPS-23-7661, į kurį 2023-06-01 raštu Nr. SN-23-1337 LKT Turto valdymo skyriaus patarėjas, atliekantis vedėjo funkcijas nurodė, kad šiuo metu ūkio skyriuje nėra laisvų darbo vietų, tačiau atsiradus darbuotojų poreikiui, Pareiškėjas bus informuotas. 2023-05-26 dėl darbinės veiklos vykdymo baldų ceche Pareiškėjas pateikė prašymą Nr. NPS-23-10253. Atsižvelgiant į nuteistojo prašymą, LKT Darbinės veiklos organizavimo skyriaus vedėja 2023-05-31 raštu Nr. SN-23-1317 informavo, kad šiuo metu nėra galimybės Pareiškėjo įdarbinti. 2023-07-14 Pareiškėjas pateikė prašymą Nr. NPS-23-14032. Atsižvelgiant į nuteistojo prašymą ir esamas galimybes, Pareiškėjas buvo įdarbintas siuvyklos darbuotojo pareigose“.

4.4. „Atsižvelgiant į Pareiškėjo prašymą, 2023-07-27 sprendimu Nr. DAR-301 „Dėl pavedimo vykdyti darbinę veiklą“ (kopija pridedama), nuteistasis nuo rugpjūčio 1 d. buvo įdarbintas siuvyklos darbuotojo pareigose.“

4.5. „LKT informuoja, kad dalyvavimas Nuteistųjų kolektyvo tarybos (toliau – Taryba) veikloje yra laikoma tik viena iš nuteistųjų užimtumo formų. BVK 56 str. 9 d. įtvirtinta, kad nuteistųjų dalyvavimo kitų įstaigų ir organizacijų organizuojamoje veikloje laikas gali būti prilyginamas jų darbinės veiklos laikui. Atkreipiame dėmesį, kad šiame straipsnyje minimos įstaigos ir organizacijos yra apibrėžtos BVK 4 str. 1 d. 8 p., kuriame nurodoma, kad „turi būti skatinamas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinė organizacijų, asociacijų, valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų, kitų juridinių asmenų ar jų padalinių (toliau kartu – įstaigos ir organizacijos) bei patikimų savanorių įsitraukimas į bausmių vykdymo veiklą, užmezgami bendradarbiavimo ryšiai, kuriais siekiama sklandžios nuteistųjų integracijos į visuomenę“.

Vadovaujantis šia nuostata, Tarybos veikla nėra priskiriama kitų įstaigų ir organizacijų veiklai, todėl dalyvavimo joje laikas negali būti prilyginamas darbinės veiklos laikui. Pažymime, kad dėl minėto klausimo Pareiškėjas tris kartus kreipėsi į Pravieniškų 2-ojo kalėjimo viršininką ir vieną kartą su skundu į LKT. Pateiktuose atsakymuose Pareiškėjui buvo nurodoma, kad Tarybos veiklos laikas negali būti prilyginamas darbinės veiklos laikui“.

4.6. „Pareiškėjas nuo 2023-03-27 atlieka Pravieniškų 2-ojo kalėjimo nuteistųjų kolektyvo tarnybos pirmininko pareigas“.

5. LKT 2023 m. rugpjūčio 28 d. atsakyme Nr. 2S-1923 į Pareiškėjo skundą, be kita ko, nurodoma:

5.1. „LKT informuoja, kad BVK 56 str. 2 d. 4 p. nurodo, kad laisvės atėmimo vietų įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą, „ieško darbo vietų, teikia praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių ne bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauja jiems įsidarbinant“. Pažymime, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2023-01-25 rašte Nr. (1.23Mr) 7R-385 teigiama, kad „jei laisvės atėmimo vietų įstaiga nėra pasiūliusi nuteistajam užsiimti darbine veikla, sprendžiant klausimą dėl trumpalaikės išvykos suteikimo BVK 68 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinta sąlyga yra netaikoma“. Išanalizavus aukščiau pateiktą medžiagą, nustatyta, kad bausmės atlikimo metu rašėte prašymus suteikti užimtumą darbine veikla, tačiau Pravieniškų 2-ojo kalėjimo darbuotojai darbinės veiklos negalėjo pasiūlyti dėl trūkstamų darbo vietų, todėl darbine veikla neužsiėmėte (t. y., neatitikote BVK 68 str. 1 d. 4 p. nuostatos) ne dėl savo kaltės. Nors buvote įdarbintas tik 2023-08-01, iki to laikotarpio užimtumas darbine veikla Jums nebuvo pasiūlyta, todėl LKT konstatuoja, kad skundžiamo Atsakymo atveju BVK 68 str. 1 d. 4 p. sąlyga Jums turėjo būti netaikoma. LKT pažymi, kad Skundo nagrinėjimo metu atsižvelgiant į Jūsų 2023-08-03 prašymą Pravieniškų 2-ojo kalėjimo viršininko 2023-08-14 sprendimu Nr. NĮ-23-1411 Jums buvo suteikta trumpalaikė išvyka į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namus, taikant elektroninio stebėjimo priemones. Atsižvelgiant į tai, LKT konstatuoja, kad Skunde išdėstytas prašymas suteikti teisę į trumpalaikę išvyką yra laikytinas patenkintu ir išspręstu.“

5.2. „LKT informuoja, kad dalyvavimas Tarybos veikloje yra laikomas tik viena iš nuteistųjų užimtumo formų. BVK 56 str. 9 d. įtvirtinta, kad nuteistųjų dalyvavimo kitų įstaigų ir organizacijų organizuojamoje veikloje laikas gali būti prilyginamas jų darbinės veiklos laikui. Atkreipiame dėmesį, kad šiame straipsnyje minimos įstaigos ir organizacijos yra apibrėžtos BVK 4 str. 1 d. 8 p., kuriame nurodoma, kad „turi būti skatinamas valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, asociacijų, valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų, kitų juridinių asmenų ar jų padalinių (toliau kartu – įstaigos ir organizacijos) bei patikimų savanorių įsitraukimas į bausmių vykdymo veiklą, užmezgami bendradarbiavimo ryšiai, kuriais siekiama sklandžios nuteistųjų integracijos į visuomenę“. LKT nurodo, kad, vadovaujantis šia nuostata, Tarybos veikla nėra priskiriama kitų įstaigų ir organizacijų veiklai, todėl dalyvavimo joje laikas negali būti prilyginamas darbinės veiklos laikui. Atsižvelgiant į tai, Jūsų dalyvavimo Tarybos veikloje laikas darbinės veiklos laikui neprilygintas pagrįstai.“

6. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2023 m. balandžio 7 d. rašte Nr. (1.64Mr) 7R-1581 dėl naujojo BVK normų taikymo, be kita ko, nurodoma:

„Kartu paaiškiname, kad kriterijai, kuriuos atitinkantiems nuteistiesiems suteikiamos trumpalaikės išvykos į namus, nustatyti BVK 68 straipsnyje. Pastebėtina, kad jei laisvės atėmimo vietų įstaiga nėra pasiūliusi nuteistajam užsiimti darbine veikla, sprendžiant klausimą dėl trumpalaikės išvykos suteikimo BVK 68 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinta sąlyga yra netaikoma.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau ir – BVK):

48 straipsnis – „1. Nuteistieji turi teisę bausmės atlikimo vietose steigti nuteistųjų kolektyvo tarybas, kurių paskirtis – patarti laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriui klausimais, susijusiais su nuteistųjų resocializacija, integracija į visuomenę, užimtumu, sveikatos priežiūra ir priklausomybės ligų gydymu, kalinimo sąlygų gerinimu, buities poreikių užtikrinimu, organizacijos kultūra bei teisiniu reglamentavimu. 2. Nuteistųjų kolektyvo tarybų sudarymo tvarką nustato teisingumo ministras. 3. Nuteistųjų kolektyvo tarybų veiklai vykdyti laisvės atėmimo vietų įstaiga suteikia patalpas, sudaro galimybes nuteistųjų kolektyvų tarybų nariams organizuoti susirinkimus ir bendrauti su nuteistaisiais bei aprūpina jų veiklai vykdyti būtinomis priemonėmis.“

56 straipsnis – „9. Teisingumo ministro nustatyta tvarka nuteistųjų dalyvavimo kitų įstaigų ir organizacijų organizuojamoje veikloje laikas gali būti prilyginamas jų darbinės veiklos (darbo ne bausmės atlikimo vietoje) laikui.“

68 straipsnis – „1. Pusiau atviro tipo bausmės atlikimo vietų lengvojoje grupėje bausmę atliekantys nuteistieji, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytus nuteistuosius, turi teisę trims paroms, o dirbantys nuteistieji savo kasmetinių atostogų metu – iki dešimt parų be palydos išvykti iš bausmės atlikimo vietos į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namus ar Lietuvos Respublikos teritorijoje pasimatyti su artimaisiais, jeigu jie atitinka visas šias sąlygas: 1) jų nusikalstamo elgesio rizika yra žema arba vidutinė ir yra nustatyta pažanga ją mažinant; 2) yra atlikę šio straipsnio 2 dalyje nustatytą minimalią laisvės atėmimo bausmės dalį; 3) neturi drausminių nuobaudų arba neįvykdytų administracinių nuobaudų ar administracinio poveikio priemonių; 4) užsiima pasiūlyta darbine veikla (savarankiškai dirba ne bausmės atlikimo vietoje) šio kodekso 61 straipsnyje nurodytą laiką ne mažiau kaip tris paskutinius bausmės atlikimo mėnesius (ši sąlyga netaikoma nuo dalyvavimo darbinėje veikloje atleistiems nuteistiesiems). [...] 6. Laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgalioto pareigūno nutarimu į trumpalaikę išvyką į namus išvykusių nuteistųjų stebėjimas teisingumo ministro nustatyta tvarka gali būti atliekamas elektroninio stebėjimo priemonėmis. 7. Trumpalaikės išvykos į namus nuteistiesiems suteikiamos tik laisvu nuo darbinės veiklos ar darbo metu. Konkrečią nuteistojo trumpalaikės išvykos į namus datą, atsižvelgdamas į jo prašymą, nustato ir dėl elektroninio stebėjimo priemonių taikymo nusprendžia laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas. Trumpalaikės išvykos į namus laikas įskaitomas į bausmės atlikimo laiką. Iš bausmės atlikimo vietos išvykstantys nuteistieji kelionės išlaidas apmoka patys arba tai padaro kiti jų nurodyti asmenys. 8. Apie nuteistojo išvyką į namus pranešama vietovės, į kurią vykstama, teritorinei policijos įstaigai.“

77 straipsnis – „Už nepriekaištingą elgesį ir pažangą mažinant nusikalstamo elgesio riziką laisvės atėmimo bausmes atliekantiems nuteistiesiems gali būti skiriamos šios skatinimo priemonės: 1) paskirtos drausminės nuobaudos panaikinimas; 2) pasivaikščiojimo laiko pailginimas; 3) maksimalios pinigų sumos, už kurią nuteistasis gali per mėnesį įsigyti asmeninių daiktų, padidėjimas vienos bazinės socialinės išmokos dydžio suma; 4) leidimas iki aštuonių valandų išvykti iš bausmės atlikimo vietos pasimatyti su artimaisiais arba švietimo, dalyvavimo resocializacijos priemonėse, kultūros, sporto ar kituose ne bausmės atlikimo vietoje organizuojamuose renginiuose tikslais; 5) papildomos trumpalaikės išvykos į Lietuvos Respublikos teritorijoje esančius namus suteikimas.“

78 straipsnis – „1. Šio kodekso 77 straipsnyje nurodytas skatinimo priemonės nuteistiesiems skiria laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas. 2. Konkreti skatinimo priemonė nuteistajam parenkama atsižvelgiant į tai, kokią teigiamą įtaką nuteistojo elgesiui ji galėtų padaryti. 3. Skiriant šio kodekso 77 straipsnio 1 punkte nurodytą skatinimo priemonę, nuteistajam panaikinama viena jo turima drausminė nuobauda. 4. Skiriant šio kodekso 77 straipsnio 2 punkte nustatytą skatinimo priemonę, nustatoma pailginto pasivaikščiojimo trukmė ir šios priemonės taikymo trukmė (ne ilgesnė kaip trys mėnesiai). 5. Šio kodekso 77 straipsnio 3 punkte nurodyta skatinimo priemonė gali būti skiriama

tik nuteistiesiems, kurie turi teisę įsigyti asmeninių daiktų. Skiriant šią skatinimo priemonę, nustatoma ir jos taikymo trukmė (ne ilgesnė kaip trys mėnesiai). 6. Šio kodekso 77 straipsnio 4 punkte nurodyta skatinimo priemonė gali būti skiriama tik nuteistiesiems, kurie turi teisę laikinai išvykti iš bausmės atlikimo vietos. Nepilnamečiams nuteistiesiems, kuriems paskirta šio kodekso 77 straipsnio 4 punkte nurodyta skatinimo priemonė, leidžiama iki aštuonių valandų išvykti iš bausmės atlikimo vietos tik su artimaisiais giminaičiais arba globėjais (rūpintojais) ar kitais pasitikėjimo vertais asmenimis, arba su laisvės atėmimo vietų įstaigos darbuotojais.“

8. *Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“.

Teismų praktika

9. *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau ir – LVAT) 2014 m. balandžio 9 d. apčiuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:*

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011).“

Tyrimo išvados

10. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

- 10.1. dėl trumpalaikės išvykos į namus suteikimo;
- 10.2. dėl skatinimo priemonių skyrimo.

Dėl trumpalaikės išvykos į namus suteikimo

11. Pareiškėjas Skunde rašo, kad kreipėsi į Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administraciją su prašymais suteikti trumpalaikę išvyką į namus, tačiau vis sulaukia neigiamo atsakymo, nes nedirba.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2023 metais pateikė šešis prašymus dėl trumpalaikės išvykos suteikimo. Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija 2023 m. balandžio 11 d., 2023 m. gegužės 15 d., 2023 m. birželio 19 d. ir 2023 m. liepos 19 d. atsakymuose nurodė, kad Pareiškėjui trumpalaikę išvyką nebus suteikta, nes jis neatitinka vienos iš sąlygų – nedirba paskutinius tris mėnesius.

Pareiškėjas 2023 m. rugpjūčio 3 d. pateikė dar vieną prašymą dėl trumpalaikės išvykos iš pataisos įstaigos ir Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininko 2023 m. rugpjūčio 14 d. sprendimu jam buvo suteikta trumpalaikė išvyka į namus. Pareiškėjas 2023 m. rugpjūčio 31 d. vėl pateikė prašymą dėl trumpalaikės išvykos suteikimo, kuri Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininko 2023 m. rugsėjo 8 d. sprendimu buvo suteikta.

13. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas dėl trumpalaikės išvykos nesuteikimo 2023 m. liepos 31 d. su skundu Nr. 2G-1828 kreipėsi į LKT direktorių. LKT, išnagrinėjęsi nuteistojo skundą, nustatė, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkas nepagrįstai neišleisdavo nuteistojo į trumpalaikę išvyką, nes laikotarpiu, kai Pareiškėjas nedirbo, nebuvo galimybės suteikti jam užimtumo darbine veikla. Atsižvelgiant į nuteistojo skundą ir skunde nurodytas aplinkybes, Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininkui buvo pateikta rekomendacija, svarstant trumpalaikių išvykų suteikimo galimybę nuteistiesiems, atsižvelgti į LKT pateiktame atsakyme nurodytus argumentus.

14. Bausmių vykdymo kodekso 68 straipsnyje numatyti kriterijai, kuriuos atitinkantiems nuteistiesiems suteikiamos trumpalaikės išvykos į namus. Jeigu laisvės atėmimo vietų įstaiga nėra pasiūliusi nuteistajam užsiimti darbine veikla, sprendžiant klausimą dėl trumpalaikės išvykos suteikimo BVK 68 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtinta sąlyga – užsiimti pasiūlyta darbine veikla ne mažiau kaip tris paskutinius bausmės atlikimo mėnesius – yra netaikoma (pažymos 6 punktas).

Pažymėtina, kad Pareiškėjas 2023 metais ne kartą kreipėsi į Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administraciją su prašymais įdarbinti, tačiau ilgą laiką įdarbintas nebuvo dėl darbo vietų trūkumo. Įvertinus šias aplinkybes konstatuotina, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracijos sprendimai atsisakyti suteikti Pareiškėjo prašomą trumpalaikę išvyką į namus vien tuo pagrindu, kad jis nedirba, nors darbo nesuteikė pati administracija, laikytini nepagrįstais ir prieštaraujanciais gero viešojo administravimo principams.

Pastebėtina, kad būtent laisvės atėmimo vietų įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą, yra atsakinga už darbo vietų paiešką, taip pat turi teikti praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių ne bausmės atlikimo vietoje arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančioje įstaigoje, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauti jiems įsidarbinant.

15. Apibendrinant tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija, netenkindama Pareiškėjo prašymų dėl trumpalaikės išvykos vien tuo pagrindu, kad jis paskutinius tris mėnesius nedirbo, nors darbo nesuteikė pati kalėjimo administracija, laikytini nepagrįstais ir prieštaraujanciais gero viešojo administravimo principams, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

Atsižvelgiant į tai, kad LKT jau nustatė, jog Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija netinkamai taikė BVK 68 straipsnio nuostatas ir nepagrįstai atsisakė suteikti trumpalaikės išvykos, bei rekomendavo ateityje laikytis LKT rašte nurodytų rekomendacijų, Seimo kontrolierė papildomai rekomendacijų Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracijai neteiks.

Dėl skatinimo priemonių skyrimo

16. Pareiškėjas Skunde rašė, kad kreipėsi į administraciją su prašymu skirti skatinimo priemonę, tačiau skatintas nebuvo.

17. Tyrimo metu Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija informavo, kad 2023 metais nebuvo gauta Pareiškėjo prašymų dėl skatinimo priemonių skyrimo. Resocializacijos skyriaus specialistės teikimu, Patariamąsios nuteistųjų padėties pokyčių ir kitais klausimais komisijos posėdžio, vykusio 2023 m. gegužės 4 d., metu buvo svarstomas klausimas dėl Pareiškėjo skatinimo, tačiau nuspręsta nuteistojo neskatinėti.

18. BVK 77 ir 78 straipsniuose numatyta, kad už nepriekaištingą elgesį ir pažangą mažinant nusikalstamo elgesio riziką laisvės atėmimo bausmes atliekantiems nuteistiesiems gali būti skiriamos skatinimo priemonės. Skatinimo priemonės nuteistiesiems skiria laisvės atėmimo vietų įstaigos direktoriaus įgaliotas pareigūnas.

Pažymėtina, kad skatinimo priemonių skyrimas yra laisvės atėmimo vietų įstaigos vadovo diskrecijos teisė. Laisvės atėmimo įstaigos vadovo ar jį pavaduojančio pareigūno sprendimas skirti skatinimo priemonę ar jos neskirti turi būti motyvuotas atsižvelgiant į kiekvieną individualią situaciją, kad būtų galima įvertinti, ar atitinkamu atveju naudojimas įstatymų leidėjo suteikta diskrecija dėl skatinimo priemonės skyrimo neprieštarauja bausmių vykdymo tikslams ir uždaviniams, ar nebuvo peržengtos suteiktos diskrecijos ribos.

Šiuo tiriamu atveju Pareiškėjui pateiktame rašte dėl skatinimo priemonės neskyrimo buvo nurodytos tokio sprendimo priežastys. LKT taip pat įvertino Pravieniškių 2-ojo kalėjimo viršininko sprendimo neskirti skatinimo priemonės teisėtumą bei pagrįstumą ir pažeidimų nenustatė.

19. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, tai yra, kad Pareiškėjas nesikreipė į administraciją su prašymais dėl skatinimo priemonių skyrimo, Skunde nurodytos aplinkybės, kad Pravieniškių 2-ojo kalėjimo administracija nereaguoja į jo prašymus, nebuvo patvirtintos ir Skundas dėl galimai netinkamų Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų, susijusių su skatinimo priemonių skyrimu, atmetinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

20. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su teisės į trumpalaikę išvyką į namus užtikrinimu, pripažinti pagrįstu.

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 2-ojo kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skatinimo priemonių skyrimu, atmesti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriui rekomenduoja užtikrinti, kad visų laisvės atėmimo vietų įstaigų administracijos būtų supažindintos su Bausmių

vykdymo kodekso 68 straipsnio taikymo ypatumais, kai darbo nesuteikia kalėjimų administracija.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė